

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ  
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

Відділ аспірантури і докторантури



«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Вінницького державного  
педагогічного університету  
імені Михайла Коцюбинського  
проф. Лазаренко Н.І.  
2022 р.

**ПРОГРАМА**  
вступного екзамену  
«Дослідницька пропозиція»

підготовки доктора філософії  
галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування  
спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування  
освітньо-наукова програма Публічне управління та адміністрування

Вінниця 2022

**Розробники:** Годлевська Валентина Юріївна, доктор історичних наук, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського.

**Рецензенти:** Кононенко В.В., доктор історичних наук, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського; Лапшин С.А., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського.

Програма вступного екзамену «Дослідницька пропозиція» з підготовки доктора філософії за освітньо-науковою програмою «Публічне управління та адміністрування» / галузь 28 Публічне управління та адміністрування / спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування / Годлевська В.Ю. Вінниця : Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. 2021, 11 с.

Вступний екзамен дозволяє виявити рівень підготовленості дослідницької пропозиції, визначення вступником до аспірантури прогнозованої теми дисертації, обґрунтування її актуальності і методології осмислення.

Програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування Протокол від 23.02 2022 року № 8

Програма розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії факультету права, публічного управління та адміністрування протокол № 5 від 23.02 2022 року

Підготовка фахівців з вищою освітою за третім освітньо-науковим рівнем вищої освіти у галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування, спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування. Професійна освіта за освітньо-науковою програмою «Публічне управління та адміністрування», згідно з чинними вимогами передбачає формування здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної освіти, в тому числі дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики; здобуття теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Вступний екзамen «Дослідницька пропозиція» спрямований на визначення здатності здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування .

Дослідницька пропозиція – це наукова робота, яка містить вичерпну систематизовану інформацію за обраною темою та є стислим викладом науково-дослідних ідей стосовно розуміння та перспектив дослідження обраної наукової проблеми і передбачає виклад матеріалу на основі спеціально підібраних джерел та самостійно проведеного дослідження про тему майбутнього дисертаційного дослідження, її актуальність, стан розробки у вітчизняній та зарубіжній науці, можливі шляхи розв'язання поставлених завдань, наукові досягнення вступника за обраною спеціальністю, висвітлені в його попередніх роботах, тощо. Дослідницька пропозиція має відповідати напрямам дисертаційних досліджень з обраної спеціальності, визначених освітньо-науковою програмою.

У цьому документі вступник до аспірантури повинен продемонструвати свою наукову інтенцію, вміння творчо і критично мислити, здібності до генерування нових ідей. Дослідницька пропозиція повинна мати обсяг 5-7 сторінок формату А4, шрифт Times New Roman кегль 14, всі поля по 2 см, міжрядковий інтервал 1,5 пт. Дослідницька пропозиція подається вступником до відділу аспірантури та докторантури за 30 днів до проведення вступних випробувань для рецензування передбачуваному науковому керівнику. Крім текстового варіанту, готується її слайд-презентація. За результатами розгляду дослідницької пропозиції передбачуваний науковий керівник надає вступникові протокол співбесіди. Протокол співбесіди та дослідницька пропозиція подаються вступником до відділу аспірантури і докторантури з іншими документами зазначеними в Правилах прийому до аспірантури і докторантури не пізніше 10 днів до проведення вступних випробувань. У разі неподання зазначених документів у встановлені терміни вступник до аспірантури не допускається до вступних випробувань.

Дослідницька пропозиція оцінюється предметною комісією під час співбесіди щодо дослідницької пропозиції.

### **Орієнтовна структура дослідницької пропозиції**

У дослідницькій пропозиції обґрунтовуються актуальність обраної тематики, ступінь її розробленості у вітчизняній і зарубіжній науці; містяться основні завдання та можливі шляхи їх вирішення; визначаються об'єкт і предмет дослідження; пропонується передбачувана структура; наводиться інформація про наукові досягнення, опубліковані наукові праці.

*Інформація щодо дослідника та дослідницької команди.* У цьому розділі вказуються ПІБ особи, яка вступає до аспірантури, ПІБ, науковий ступінь та вчене звання передбачуваного наукового керівника, назва кафедри, на якій передбачається виконувати дисертаційне дослідження. Також тут може бути відображена інформація щодо публікацій,

досвіду проведення чи участі в інших дослідженнях вступника до аспірантури, контакти (телефон, e-mail) тощо.

*Назва дослідження.* Тема дослідницької пропозиції обирається з урахуванням тематики наукових досліджень наукових шкіл Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Тематика майбутніх наукових досліджень може ініціюватися вступником, подаватися на розгляд кафедри і враховуватися за умови забезпечення актуальності, відповідності спеціальності та узгодження з науково-дослідними роботами, що виконуються в університеті.

*Вступ.* Має обов'язково містити формулювання наукового завдання, короткий огляд ступеня вивченості предмета дослідження, стисле обґрунтування актуальності дослідження. У вступі необхідно переконливо продемонструвати, що дослідження, дійсно, надасть необхідну стратегічну інформацію для вирішення завдань наукових шкіл університету, а його теоретичні положення будуть мати практичне застосування.

*Мета та завдання дослідження.* У цьому розділі чітко викладають мету та завдання пропонованого наукового дослідження. Назва, мета, об'єкт, предмет та завдання дослідження мають бути логічно пов'язаними.

*Методологія дослідження.* Окрім загальнонаукових та спеціальних методів, а також інструментів, які планується використати в процесі реалізації дослідження, в цьому розділі бажано обґрунтувати підходи до формування вибіркової сукупності дослідження, шляхи розв'язання поставлених завдань, етичні засади дослідження, забезпечення контролю якості проведення дослідження тощо.

*Можливі шляхи розв'язання поставлених задач.* Тут варто описати очікувані наукові результати пропонованого дослідження, їх можливе практичне застосування та що необхідно зробити для того, щоб результати цього дослідження були помічені й застосовані тими структурами, де вони можуть бути потенційно корисними.

*Список основних літературних джерел дослідження.* Тут наводиться перелік джерел інформації та даних, які використано під час підготовки цієї дослідницької пропозиції та (за можливості) перелік кластерів запланованих до використання літературних джерел за темою дослідження.

Презентація дослідницької пропозиції готується з використанням програмного продукту Microsoft PowerPoint і не повинна перевищувати 15 слайдів (максимум 2 слайди на хвилину промови). Тіло слайдів презентації бажано обрати одне для всієї презентації. Можна скористатися шаблонами. В одному слайді доцільно вміщувати не більше, ніж 10 рядків тексту.

Структура виступу:

- тема дисертаційного дослідження (1 слайд);
- актуальність обраної проблеми дослідження (1 слайд);
- стан розробки даної тематики у вітчизняній та зарубіжній науці (1-2 слайди);
- мета та завдання дослідження (1-2 слайди); – методологія дослідження (1-2 слайди);
- можливі шляхи розв'язання поставлених задач (1-2 слайди);
- бібліографічний список основної літератури методологічного характеру, яка відповідає тематиці дослідження (1-2 слайди).

#### **Критерії та методи оцінювання**

На вступний екзамен відводиться 100 балів.

Дослідницька пропозиція оцінюється від 0 до 70 балів за такими критеріями: – володіння науковим стилем викладу матеріалу (10 балів); – уміння науково обґрунтовувати проблему (10 балів); – уміння довести актуальність роботи (10 балів); – відповідність теми

дисертаційного дослідження меті та завданням, коректність висновків (10 балів); – уміння аналізувати та систематизувати наукові джерела (10 балів); – володіння дослідницькими методами (10 балів); – вміння коректно, стисло, точно відповідати на запитання (10 балів).

Відповіді на запитання членів комісії на співбесіді оцінюються від 0 до 30 балів. Орієнтовний перелік питань для обговорення дослідницької пропозиції

1. Які чинники зумовили вибір теми Вашої дослідницької пропозиції? (актуальність, новизна дослідження тощо).
2. Сформулюйте, будь ласка, гіпотезу Вашого дослідження.
3. Праці яких вітчизняних та зарубіжних авторів використані Вами під час обґрунтування теми дослідницької пропозиції?
4. Які основні методи дослідження, на Вашу думку, необхідно використати під час розв'язання обраного Вами наукового завдання?
5. Які очікуються результати та їх значення в сфері публічного управління та адміністрування?
6. Чим зумовлене Ваше рішення зайнятися науковою діяльністю?
7. У чому Ви вбачаєте актуальність теми Вашої наукової роботи?
8. Як Ви можете оцінити рівень наукової дослідженості теми, наукової проблеми дослідження?
9. Які поняття Ви будете використовувати у дослідженні?
10. Чи передбачаєте Ви вивчення зарубіжного досвіду? Досвід яких країн і чому буде Вами досліджуватися?
11. Охарактеризуйте себе як майбутнього науковця. Які складові наукової компетентності Ви плануєте набути під час навчання в аспірантурі?
12. Чи маєте Ви наукові публікації з теми дослідження?
13. В яких закладах освіти Ви плануєте впроваджувати результати дослідження?
14. Чи маєте досвід роботи в професійних закладах освіти?

Остаточне оцінювання здійснює комісія на основі презентації дослідницької пропозиції і відповідей на запитання згідно з Критеріями оцінювання знань і вмінь здобувачів освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за такими рівнями і критеріями:

| Оцінка за шкалами ECTS, стобальною, розширеною                     | Критерії оцінювання   | Рівень досягнень вступника до аспірантури  |
|--|---|--|
| <p style="text-align: center;">А<br/>90-100 балів<br/>ВІДМІННО</p> | <p>Тема розкрита повністю. Презентація забезпечує повне розкриття теми і має елементи новизни. Вступ містить значний і різноманітний масив опрацьованих інформаційних джерел, критичний огляд наукової літератури, узагальнення і висновки, які дозволяють чітко визначити авторську позицію щодо актуальності та доцільності дослідження. Автором коректно визначено об'єкт, предмет, мету, завдання і</p> | <p style="text-align: center;">ВИСОКИЙ</p> |

|   |  |                  |
|---|--|------------------|
|   | <p>методи дослідження. Представлена дослідницька пропозиція має наукову новизну та практичну цінність. Доповідь логічна, повна, стисла, проілюстрована бездоганно оформленими наочними матеріалами. Відповіді на запитання правильні, стислі, аргументовані.</p>   |                  |
| <p>В<br/>80-89 балів<br/>ДУЖЕ ДОБРЕ</p> | <p>Тема розкрита, проте є окремі недоліки непринципового характеру. Презентація забезпечує повне розкриття теми і має елементи новизни. Вступ містить значний і різноманітний масив опрацьованих інформаційних джерел, наявні авторські висновки, посилання на першоджерела, проте аналіз літературних джерел зроблений поверхнево, відсутні узагальнення, наукова полеміка. Подані у роботі авторські пропозиції не достатньо обґрунтовують актуальність та доцільність їх реалізації в освітньому процесі. Науковий апарат дослідження сформульовано коректно. Представлені рекомендації мають наукову новизну та практичну цінність, адекватні виявленим проблемам. Доповідь логічна, повна, стисла, проілюстрована добре оформленими наочними матеріалами. Відповіді на питання в основному правильні, вступник добре знає предмет роботи.</p> | <p>ВИСОКИЙ</p>   |
| <p>С<br/>75-79 балів<br/>ДОБРЕ</p>      | <p>Тема розкрита, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру. У презентації трапляється порушення</p>  | <p>ДОСТАТНІЙ</p> |

|   |  |  |
|---|--|--|
|   | <p>логіки в побудові дослідження, взаємозв'язку між підрозділами роботи. Аналіз літературних джерел зроблений поверхнево, відсутні узагальнення, наукова полеміка, авторські висновки, посилання на першоджерела. Подані у роботі авторські пропозиції не містять обґрунтування актуальності та доцільності їх реалізації в освітньому процесі. Науковий апарат дослідження потребує доопрацювання. Відповіді на питання в основному правильні, вступник добре знає предмет роботи.</p>  |  |
| <p style="text-align: center;">D<br/>60-79 балів<br/>ЗАДОВІЛЬНО</p> | <p>Тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістового характеру, наявні ознаки компіляції, відсутні узагальнення, авторські висновки. Дослідження проведені на обмеженій інформаційній базі, відсутні чітко аргументовані авторські висновки. Є зауваження щодо оформлення презентації. Науковий апарат дослідження потребує значного доопрацювання. Доповідь прочитана за текстом, вступник не володіє окремими питаннями теми, не всі відповіді на запитання членів предметної комісії правильні або повні.</p> | <p style="text-align: center;">ЗАДОВІЛЬНИЙ</p> |
| <p style="text-align: center;">E<br/>50-59 балів<br/>ДОСТАТНЬО</p>  | <p>Тема роботи розкрита частково, мають місце недоліки змістового характеру, наявні ознаки компіляції, відсутні узагальнення, авторські висновки. Науковий апарат дослідження потребує визначено не коректно. Доповідь прочитана за</p>  | <p style="text-align: center;">НИЗЬКИЙ</p>     |

|  |   |                      |
|--|---|----------------------|
|  | <p>текстом, вступник не володіє окремими питаннями теми, не всі відповіді на запитання членів предметної комісії правильні або повні. Наочні матеріали не відображають зміст передбачуваного дослідження.</p>   |                      |
| <p>Fx<br/>35-49 балів<br/>НЕЗАДОВІЛЬНО</p> <p>F<br/>0-34 балів<br/>НЕПРИЙНЯТНО</p> | <p>Мета роботи сформульована не чітко, змістовне наповнення не відповідає темі дослідження. Важко визначити ступінь самостійності представлених матеріалів. Обґрунтування запропонованих рекомендацій і пропозицій відсутнє. Оформлення має суттєві недоліки. Доповідь не відображає зміст роботи, більшість відповідей на запитання неточні або неправильні, вступник не володіє предметом дослідження. Наочні матеріали відсутні.</p> | <p>НЕЗАДОВІЛЬНИЙ</p> |

#### 4. Рекомендована література

##### Основна

1. Educationalists versus Politicians – Who Should Integrate Europe for Wellbeing of all Inhabitants, R. Kucha, H. Cudak (eds.). Łódź: Wydawnictwo Społecznej Akademii Nauk, 2017. 428 s.
2. Horubski K., Małecki W., Prus L. Asymmetric Information in Public Administration. C.H. Beck, 2022. 261 p.
3. Peters B. Guy. Next Public Administration. Debates and Dilemmas. SAGE Publications Ltd, 2017. 192 p.
4. Peters B. Guy. Public Administration. Research Strategies, Concepts, and Methods. SAGE Publications Ltd, 2015. 224 p.
5. Raadschelders, Jos C. N. Public Administration. Oxford University Press, 2013. 288p.
6. Sustainable Education as a Way of Bringing People together – Multiple Stories From Europe, Vasil Haluziak, Ryszard Kucha, Anatolij Vykhursch (eds.). Łódź: Wydawnictwo Społecznej Akademii Nauk, 2018. 426 s.
7. Tarallo M.A. Public Administration. AutorHouse. 2012. 122 p.



8. Вдовенко С.М. Публічне адміністрування (теоретичні положення, пріоритети, напрями реалізації): монографія / С.М.Вдовенко. – Чернігів: ЧДІЕУ, 2012. – 260 с.
9. Державна служба в Україні: соціально-правовий та організаційний аспекти: навч. посіб./ авт. кол. Ю. П. Сурмін, Т. В. Мотренко, Р. А. Науменко та ін.; за заг. ред. Р. А. Науменко, Л. М. Гогіної. – К.: НАДУ, 2011. – 204 с.
10. Державна служба: підручник: у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; редкол. Ю. В. Ковбасюк (голова), О. Ю. Оболенський (заст. голови), С. М. Сergyogin (заст. голови) [та ін.]. - К.; Одеса: НАДУ, 2012.
11. Державна служба: навчальний посібник / Кол. авт.; за заг. ред. проф. С. М. Сergyogina. – К.: ТОВ «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2012. – 526 с.
12. Державне управління: курс лекцій / за заг. ред. Д. І. Дзвінчука. – 2-е вид., переробл. і доповн. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. – 616 с.
13. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / наук.-ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.]; Національна академія державного управління при Президентові України. – К.: НАДУ, 2011.
14. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К.: НАДУ, 2010. – 820 с.
15. Борденюк В. І. Місцеве самоврядування та державне управління: конституційно-правові основи співвідношення та взаємодії : монографія. – К. : Парламент. вид-во, 2007. – 576 с.
16. Взаємодія органів державної влади та громадянського суспільства : навч. посіб. / Ю. П. Сурмін, А. М. Михненко, Т. П. Крушельницька [та ін.] ; за наук. ред. Ю. П. Сурміна, А. М. Михненка ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування. – К. : НАДУ, 2011. – 387 с.
17. Ганущак Ю. І. Територіальна організація влади. Стан та напрямки змін / Ю. Ганущак. – К. : Легальн. статус, 2012. – 348 с.
18. Геоeкономічна політика України : наук. розробка / І. В. Розпутенко, Л. В. Ільченко-Сюйва, О. І. Кілієвич [та ін.] ; за заг. ред. І. В. Розпутенка ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж., каф. екон. політики. - К. : НАДУ, 2012. - 64 с.
19. Глобальна та національна безпека : підручник / за заг. ред. Г. П. Ситника. – К. : НАДУ, 2016. – 764 с.
20. Гошовська В. А. Етичні засади взаємодії органів державної влади з інститутами громадського суспільства : навч.-метод. матеріали / В. А. Гошовська, А. П. Рачинський, О. Р. Антонова ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т підвищ. кваліфікації керів. кадрів. – К. : НАДУ, 2015. – 79 с.
21. Гошовська В. А. Парламентаризм : підручник / за ред. В. А. Гошовської ; кол. авт. – К. : НАДУ, 2016. – 600 с.
22. Гошовська В. А. Українська еліта у державотворчому процесі сучасної України. – К. : НАДУ, 2013. – 201 с.
23. Демократичне урядування і публічне адміністрування: проблеми вимірювання й аудиту : наук.-метод. посіб. / О. Ф. Колодій, М. З. Буник, П. М. Петровський [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж., Львів. регіон. ін-т держ. упр. – К. : НАДУ, 2011. – 56 с.
24. Державна політика : підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. : НАДУ, 2014. – 652 с.
25. Концептуальні засади взаємодії політики й управління : навч. посіб. / Е. А. Афонін, Я. В. Бережний, О. Л. Валевський [та ін.] ; за заг. ред. В. А. Ребкала, В.

- А. Шахова, В. В. Голубь, В. М. Козакова ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К. : НАДУ, 2010. – 299 с.
26. Куйбіда В. С. Організація публічної служби в Україні : монографія / В. С. Куйбіда, О. В. Хорошенко. – Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2016. – 272 с.
27. Куйбіда В. С. Формування дієздатних територіальних громад : монографія / В. Куйбіда ; [Ін-т громадян. сусп-ва]. – К. : Легал. статус, 2010. – 139 с.
28. Науково-методичне забезпечення реалізації концепції New Public Management : наук. розроб. / Ю. П. Шаров, І. А. Чикаренко, Т. В. Маматова, Е. О. Сергієнко ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, упр. орг. фундамент. та приклад. дослідж., Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. – К. : НАДУ, 2013. – 92 с.
29. Розвиток політичної та адміністративно-управлінської еліти в Україні : теоретико-методологічні засади: наук. розроб. : / за заг. ред. В. А. Гошовської ; В. А. Гошовська, І. Г. Сурай, Л. А. Пашко [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, упр. орг. фундамент. та приклад. дослідж., Ін-т підвищ. кваліфікації керів. кадрів. – К. : НАДУ, 2014. – 52 с.

#### Додаткова

1. Механізми взаємодії суспільства та влади : підручник / А. М. Михненко (кер. авт. кол.), С. О. Кравченко, В. Ф. Мартиненко [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К. : НАДУ, 2013. – 210 с.
2. Науково-методичне забезпечення реалізації концепції New Public Management : наук. розроб. / Ю. П. Шаров, І. А. Чикаренко, Т. В. Маматова, Е. О. Сергієнко ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, упр. орг. фундамент. та приклад. дослідж., Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. – К. : НАДУ, 2013. – 92 с.
3. Опорний конспект лекцій з навчальної дисципліни “Публічне управління” : наук. розробка / О. Ю. Оболенський, С. О. Борисевич, С. М. Коник ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Упр. орг. фундамент. та приклад. дослідж., каф. держ. упр. і менеджменту. – К. : НАДУ, 2011. – 56 с.
4. Основи публічної політики та управління : навч. посіб. / С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович [та ін.] ; за заг. ред. С. О. Телешуна ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, каф. політ. аналітики і прогнозування. – К. : НАДУ, 2011. – 312 с.
5. Основи регіонального управління в Україні : підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; каф. регіон. упр., місцев. самоврядування та упр. містом ; авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда [та ін.] ; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2012. – 576 с.
6. Парламентаризм в Україні: Державно-управлінські механізми реалізації функцій законодавчої влади : навч.-метод. матеріали / В. А. Гошовська, Л. А. Пашко, К. Ф. Задоя. – К. : НАДУ, 2013. – 48 с.
7. Пашко Л. А. Діалог влади та громадськості. Демократичні стандарти побудови громадянського суспільства : навч.-метод. посіб. / авт.-уклад. : Л. А. Пашко. – К. : НДЕІ М-ва економіки України, 2010. – 48 с.
8. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / за заг. ред. В. Бакірова, М. Сазонова. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. – 576 с.
9. Публічне адміністрування в Україні : навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Корженка, Н. М. Мельтюхової ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харків. регіон. ін-т держ. упр. – Х. : ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2012. – 255 с.

10. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. / Ю. Г. Кальниш, Т. М. Лозинська, В. І. Тимцуник. – Полтава : РВВВ ПДАА, 2015. – 280 с.
11. Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2014. – 516 с.
12. Результативність та ефективність державного управління і місцевого самоврядування : навч. посіб. / В. М. Сороко ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К. : НАДУ, 2012. – 260 с.